

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

ИЗХ. №

448/17.09.2016г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Вх. № КП-653-03-89
дата 19.09.2016 г.

**До Комисията по правните
въпроси – Народно събрание
на Република България**

На Ваш изх. № КП-653-03-89/16.09.2016 год.

Уважаеми колеги,

На заседанието на комисията по правните въпроси, което ще се проведе на 20.09.2016 год. от 13.00 ч., ще бъде разгледан Законопроект № 654-01-84 за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс.

На заседанието ще присъства представител на Търговската колегия на Върховния касационен съд, но с оглед улесняване процедурата по обсъждането и възможност за запознаване на вносителите на законопроекта, приложено изпращаме писменото си становище по предлаганите изменения.

**Зам.Председател на Върховния касационен съд
и Ръководител на Търговска колегия:**

/Дария Проданова/

Становище на Търговската колегия на Върховния касационен съд

по законопроект № 654-01-84 за изменение и допълнение на Гражданския
процесуален кодекс

1./ По допълването на ал.1 на **чл.19 ГПК**:

С предложеното допълнение се разширява кръга на неарбитражните спорове, чрез включването на тези по които едната от страните е потребител.

Терминът „потребител” не е дефиниран в допълнителните разпоредби и липсата на конкретика би разширила неимоверно обхвата на изключението. Например, за потребител може да бъде считан дори приобретателят по договор за търговска продажба – чл.318 ал.2 ТЗ или страната по договор за заем за потребление.

Тъй като в мотивите на законопроекта, използваният термин е „потребителски спорове”, вероятната препратка е към ЗЗП.

Би следвало законодателят да прецени дали изразът да бъде конкретизиран до: „*потребител по смисъла на Закона за защита на потребителите*” или да бъде добавена допълнителна разпоредба на ГПК дефинираща понятието.

В случай, че се приеме първият вариант (който считаме, че отговаря на целта на изменението), добавката „по смисъла на ЗЗП” ще се отрази и на текста на симетричната нова **ал.4 на чл.7 ЗМТА - § 6 от ПЗР** на проекта.

В случай, че би бил предпочетен вторият вариант т.е. допълнителна разпоредба, то би следвало дефиницията да обхваща и чл.113 ГПК, доколкото е недопустимо в един и същи процесуален закон терминът да бъде използван с различно значение.

2./ С новата ал.2 се въвежда възможността за включване на арбитражна клауза след възникване на спора, което по принцип е добра възможност, но едва ли ще се стигне до практическото и прилагане.

3./ По отношение на **чл.405 ГПК**.

Добре би било в ал.3 на чл.405 ГПК да се предвиди отпадането на специалната компетентност на Софийски градски съд и вместо това да се посочи някой от вариантите по преценка на законодателя: „*окръжния*”

съд по постоянен адрес или седалище на длъжника” или „окръжния съд по постоянен адрес или седалище на взыскателя” .

Без значение кой вариант ще се приеме, но сме категорични, че специалната компетентност на Софийски градски съд трябва да отпадне. Тя е архаизъм, останал от времето на съществуване на Външнотърговската арбитражна комисия – чл.242 ал.2 ГПК (отм.) в редакцията му след 1961 год.

Това изменение на ал.3 на чл.405 ГПК би довело и до изменение в същия смисъл на симетричната разпоредба на чл.47 ал.3 (нова) ЗМТА, предложена с § 6 на ПЗР на ЗИДГПК на проекта.

Мотиви: Към момента, всички искания за издаване на изпълнителен лист въз основа на арбитражно решение се подават в СГС, независимо къде е седалището на арбитража, разгледал спора, местоживеенето или местоседалището на страните по делото (респ. длъжник и взыскател) т.е. къде ще бъде местоизпълнението по смисъла на чл.427 ГПК.

Тези искания (по които се образуват частни производства), затрупват и без това претовареният Софийски градски съд, независимо, че и арбитражното производство може да е протекло в друга част на страната или в друга част на страната ще бъде местоизпълнението. Същевременно, доста други окръжни съдилища не са достатъчно натоварени и прехвърлянето на тези производства в тяхната компетентност би спомогнало и за бързината и за подобряване на статистическите им данни.

Както посочих, ако се приеме това изменение на чл.405 ал.3 ГПК, това следва да се отрази симетрично и на новата ал.3 на чл.47 ЗМТА - § 6 на проекта.

4./ По отношение на чл.47 ал.1 ЗМТА

Според текста на § 6 т.5 от ПЗР на законопроекта, предвиждането е досегашният текст на чл.47 ЗМТА да стане ал.1, а т.3 да се заличи.

Със създадените нови ал.2 и ал.3 на чл.47 ЗМТА се възпроизвежда първото предложение на т.3 – „предметът на спора не подлежи на арбитраж”, като с ал.2 е посочено, че „арбитражните решения, постановени по спорове, предметът на които не подлежи на решаване от арбитраж или са в нарушение на чл.19, ал.2 ГПК, са нищожни”. С ал.3 е предвидено, че нищожността (освен ако е констатирана служебно от СГС) може да се предяви чрез иск.

Тълкуването на предлаганото изменение предполага, че по реда на чл.47 ЗМТА не може да се иска отмяна при нищожност на

арбитражното решение. Удачно ли е това? Пример: Ако СГС е издал изпълнителен лист по нищожно решение, то по исков ред – пред всеки друг съд (не само пред ВКС) може да се релевира нищожността.

Би се поставил въпроса дали е възможно в производството по чл.47 ЗМТА по искане за отмяна на друго основание, ВКС служебно да констатира нищожността на арбитражния акт.

Считаме, че текстът следва да се прецизира още и поради това, че със заличаването изцяло на т.3 от основанията за отмяна по чл.47 ЗМТА отпада „противоречието с обществения ред на РБ”.

Към законопроекта не са изложени мотиви защо отпада това основание, възпроизвеждащо буквално чл.V ал.2 б.”б” на Нюйоркската Конвенция с която е съобразен ЗМТА.

17.09.2016 год.

Ръководител на Търговска колегия:

/Дария Проданова/

АРОДНО СЪБРАНИЕ № 75
ЗХ № ПГ-606-01-106
ПОЛУЧЕНО НА 26.07.2016 13.35.
**АСОЦИАЦИЯ
НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**

ОТГОВОРНИЯТ БИЗНЕС - ЗА БИЗНЕС ПО ПРАВИЛАТА

1527 София, ул. Тракия №15
тел./факс: (02) 963 37 52, (02) 963 37 56
e-mail: bica@bica-bg.org
www.bica-bg.org

Изх. № 366/26.07.2016 г.

ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ 43-ТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 654-01-84, внесен от Данаил Кирилов и група народни представители на 7 юли 2016 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Във връзка с обсъждането на Законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 654-01-84, внесен от Вас и група народни представители на 7 юли 2016 г., представяме на Вашето внимание

СТАНОВИЩЕ

на Асоциация на индустриалния капитал в България по законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 654-01-84, внесен от Данаил Кирилов и група народни представители на 7 юли 2016 г.

Асоциацията на индустриалния капитал в България принципно подкрепя законопроекта за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 654-01-84, внесен от Вас и група народни представители на 7 юли 2016 г.

Визираният законопроект изключва потребителските спорове от обхвата на арбитража, освен ако не е изрично и писмено уговорена между тях и то след възникването на спора. Според нас това е правилна стъпка в защитата на правата на потребителите, продиктувана от злоупотреби от страна на некоректни търговци по силата на преимущества, от които те се ползват за осъществяване на практики, които не можем да споделим и които вредят на отговорния бизнес.

Същевременно предлаганите със законопроекта изменения и допълнения не променят установения ред в нормалните взаимоотношения между търговци, доколкото не преуреждат съществуващия ред по отношение на прилагането на арбитражна клауза между страни – търговци. Тази възможност е доказала ефективността си по отношение на срокове на произнасяне и дължими такси, поради което споделяме запазването ѝ.

Предвижданото вписване на арбитражните съдилища в нарочен регистър към министерството на правосъдието, както и възможният отказ за вписване, в случай че отделни кандидати не отговарят на изискванията, разглеждаме като по-добра възможност за контрол и за постигане на по-високо качество в работата на арбитража. По същия начин се отнасяме и към предложения контрол от страна на министъра на правосъдието върху вписаните арбитражни съдилища.

Подкрепяме също предложените изисквания към арбитражите и възможността за интернет-достъп на страните до практиката на арбитражния съд по конкретното дело. Изискванията за архивиране и съхранение на делата също са уместни и отговарят на съвременните потребности.

С УВАЖЕНИЕ,

ВАСИЛ ВЕЛЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
НА АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-
ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА
Изм. № 495
дата 29.07.2016

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № КП-624-00-4
дата 01.08.2016 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
ПРИ 43-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ –
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ

СТ А Н О В И Щ Е на БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

ОТНОСНО: ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГПК,
ВНЕСЕН ОТ ГРУПА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ (ВХ. №
654-01-84/07.07.2016)

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Българската търговско-промишлена палата (БТПП) принципно подкрепя (с известни редакционни промени, посочени по-долу) предложенията за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК) и Закона за защита на потребителите - ЗЗП (§ 5 от Преходните и заключителни разпоредби от посочения по-горе законопроект).

Едновременно с това БТПП възразява срещу по-голяма част от предложените промени в Закона за международния търговски арбитраж-ЗМТА (§ 6 от Преходните и заключителни разпоредби от разглеждания законопроект) – на основание мотивите, изложени в настоящото становище.

I. Предложения на БТПП относно измененията и допълненията на ГПК:

1. *Да отпадне допълнението в ал. 1 на чл. 19 (§ 1 от законопроекта).*
2. *Ал. 2 на чл. 19 да придобие такава редакция: „(2) Извън случаите по ал. 1, когато едната страна е потребител, спорът може да бъде възложен за решаване от арбитражен съд, само ако това е изрично и писмено уговорено между страните след възникването на спора.“ (§ 1 от законопроекта)*

Мотиви:

- Ал. 1 и ал.2 на чл.19 в предлагания вариант си противоречат: в ал.1 споровете, по които страна е потребител, се обявяват за неарбитражни, а в ал.2 е допуснато изключение - при това редакционно неprecizно. Предлаганата нова ал. 2 на чл.19 ГПК, обаче, се съгласува с предлаганата в

законопроекта нова ал.4 на чл. 3 от ЗЗП (§ 5 от Преходни и заключителни разпоредби на законопроекта), а именно спорове, по които страна е потребител, да бъдат предмет на валидно арбитражно споразумение, само ако то е сключено след възникване на спора в писмена форма (новата ал. 2 на чл. 19 от ГПК) – в противен случай арбитражната клауза ще е недействителна (новата ал. 4 на чл. 3 от ЗЗП).

- Предлаганата променена редакция на новата ал. 2 на чл. 19 от ГПК е с оглед по-голяма прецизност на разпоредбата.

3. Параграф 4 от Преходните и заключителни разпоредби на законопроекта да придобие такава редакция: „§ 4. Започналите преди влизането в сила на този закон арбитражни производства по спорове с потребители, се прекратяват освен ако арбитражното споразумение не съответства на чл. 19, ал. 2.“

Мотиви:

ГПК въобще не урежда арбитражното производство. Ако целта е да се прекратят арбитражни производства по спорове с потребители, които не попадат под новата ал. 2 на чл. 19 ГПК, разпоредбата би следвало да има предлаганата редакция.

4. Законопроектът да се допълни в частта „Допълнителни разпоредби“ като даде легална дефиниция на понятието „потребител“, вкл. и като препрати към вече съществуващо в законодателството ни съдържание на това понятие.

Мотиви:

Допълнението е необходимо, тъй като в нормативната ни уредба (в няколко закона) съществуват повече от една легална дефиниция на понятието „потребител“, при това тези дефиниции не са идентични.

II. Предложения на БТПП относно допълнението на ЗПП:

В предложената нова ал. 4 на чл. 3 в края следва да се добави следното изречение: „В тези случаи се прилага раздел II на глава IX.“ (§ 5 от законопроекта)

Мотиви:

ЗПП предвижда специални изисквания и правила за алтернативно решаване на потребителски спорове. С оглед внасяне на по-голяма яснота следва да се добави, че именно тези правила се прилагат при арбитражно решаване на потребителски спорове. Така става несъмнено, че правилата на ЗМТА остават да се прилагат именно извън потребителски спорове, където е и приложното им поле според вносителите.

III. Предложения на БТПП относно измененията и допълненията на ЗМТА:

1. § 6, т. 1 да отпадне.

Мотиви:

Очевидно е, че целта на изменението е да се предпазят потребителите от конклюдентно сключване на арбитражни споразумения и превратно прилагане на тази възможност от отделни арбитражни съдилища – неподдаването на отговор да се счита за приемане на компетентността. Тази цел, обаче, е постигната с чл. 19, ал. 2 ГПК и чл. 3,

ал. 4 ЗЗП, които изискват изрично писмено арбитражно споразумение, сключено след възникване на спора, в хипотезата на потребителски спор. Място на тази правила е именно в ГПК – общия процесуален закон, ЗЗП – специалния закон за потребителски спорове, а не в ЗМТА.

2. § 6, т. 2 и 4 да отпадат.

Мотиви:

- Сами по себе си предложените разпоредби могат да се приложат само към институционален арбитраж. ЗМТА, обаче, урежда арбитража изобщо, вкл. и арбитраж ad hoc. Така тези изменения и допълнения поставят под съмнение изобщо съществуването на арбитраж ad hoc, какъвто РБългария е длъжна да урежда по силата на Европейската конвенция за външнотърговски арбитраж – чл. 1, ал. 2, б. „б“, най-малкото по международни дела по смисъла на чл. 1, ал. 1, б. „а“ от Конвенцията.
- Предлагащата промяна създава впечатление, че арбитражите следва да имат листи и те да са задължителни. Общоприето е, обаче, арбитражите да развиват дейност без листи (такъв е най-авторитетният арбитраж в Европа – Международният арбитражен съд при Международната търговска камара), или с препоръчителни листи (т. 2).

3. Параграф 6, т. 6 да отпадне, или да се прередактира така: „6. В чл. 51, ал. 1, изречение второ, в края след думата „изпълнението“ се поставя запетая и се добавя „както и арбитражното споразумение в случаите по чл. 19, ал. 2 ГПК.“

Мотиви:

- Изискването за проверка наличието на арбитражно споразумение при издаване на изпълнителен лист, надхвърля рамките на проверката в това производство – наличието на изпълнително основание, т. е. на арбитражно решение. Освен това въпросът за наличието на арбитражно споразумение понякога е сложен и е предмет на сериозни спорове (на състезателна основа) в самото арбитражно производство, които не могат да се възпроизведат в производството за издаване на изпълнителен лист. Поради това предлаганото изменение следва да отпадне.
- Не е оправдано да отпадне изискването при издаване на изпълнителен лист да се представят доказателства за връчване на арбитражното решение на длъжника по него.
- Ако опасенията на вносителите са, че арбитражи ще игнорират чл. 19, ал. 2 ГПК и чл. 3, ал. 4 ЗЗП, като по някакъв начин ще се считат за компетентни, въпреки неспазването на тези изисквания, и ще постановяват решения по същество, явяващи се изпълнителни основания, то т. 6 на § 6 следва да се промени по предложения от БТПП начин.

4. § 6, т. 7 да отпадне.

Мотиви:

- Предлагащите в тази разпоредба изменения и допълнения правят невъзможно съществуването на арбитраж ad hoc. Тази последица е неприемлива, тъй като РБългария е длъжна да го урежда по силата на Европейската конвенция за

външнотърговски арбитраж – чл. 1, ал. 2, б. „б“, най-малкото по международни дела по смисъла на чл. 1, ал. 1, б. „а“ от Конвенцията.

- Предложените от вносителите на законопроекта разпоредби отнемат възможността чуждестранни институционни арбитражи (със седалище извън България) да правораздават по конкретен спор с място на арбитража в България – очевидно не може да се очаква те да се регистрират в Министерство на правосъдието. А това е сравнително добре разпространена практика (например, на Международния арбитражен съд при Международната търговска камара), съчетаваща предимствата на институционен арбитраж, равноотдалечен от спорещите страни, с близост на мястото на арбитража до приложимото право и/или местоизпълнението. Подобна промяна по начало би направила страната по-малко атрактивна за чужденци, доколкото им се отнема една съществуваща възможност, по принцип ценена от тях, за решаване на спорове.

Всички предложения на БТПП по отношение на ЗМТА ограничават промяната на този закон до същинската ѝ цел - защита на потребителите като страна по потребителски спорове, и ще предпазят ЗМТА от прибързани изменения, които надхвърлят тази цел. Предложените изменения и допълнения са ориентирани предимно към вътрешни арбитражни дела и не съобразяват обстоятелството, че уредбата на ЗМТА се прилага и по международни дела. Във връзка с производствата по тези дела са направени последователни промени в ЗМТА, които да направят РБългария по-привлекателна като място за арбитраж и по този начин да се спестят рискове и разходи от арбитражни производства в чужбина. Предложените от вносителите на законопроекта промени биха обезсмислили част от постигнатото.

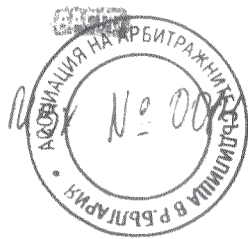
Ако предложените промени в ЗМТА бъдат приети, това пряко ще влоши бизнес средата у нас и ще компроментира държавната политика за привличане на чуждестранни инвеститори.

С уважение,

—
Цветан Симеонов-
председател на БТПП

Асоциация на Арбитражните съдилища
в Република България

ДО:

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ Г-Н
ДАНАИЛ КИРИЛОВ

ДО:

ЧЛЕНОВЕТЕ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ на РБ

ВХ № ПС-606-01-110

ПОЛУЧЕНО НА 29.08.2016г.

СТАНОВИЩЕ

от

„Асоциация на арбитражните съдилища в Р.България“

15:41 ЛС

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на ГПК с вх. № 654 – 01 – 84 от 07.07.2016 г., внесен от група народни представители

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,

След като се запознахме с внесения от група народни представители Законопроект за изменение и допълнение на ГПК с вх. № 654 – 01 – 84 от 07.07.2016г., считаме за наш дълг да изразим становище във връзка с него, доколкото представляваната от нас институция разполага с богат опит и знания в областта на обществените отношения, които се цели да бъдат регулирани с изменението на ГПК.

Изразяваме принципно **НЕСЪГЛАСИЕ** с предложения проект за изменение и допълнение на ГПК.

От мотивите, изложени към законопроекта, става ясно, че с предложените изменения в ГПК, ЗМТА и ЗЗП се цели да бъдат защитени в по – голяма степен интересите на потребителите при спорове между тях и търговци.

Ние намираме за правилна тази кауза, отчитайки обстоятелството, че потребителят по правило е по – слабата страна в тези правоотношения.

Запознавайки се обаче с текста на предложените промени изразяваме категоричното си несъгласие с начините и средствата, с които се цели да бъде постигната тази защита.

Считаме, че предложените изменения по никакъв начин няма да осигурят защита интересите на потребителите, а по – скоро ще ограничат правата им.

Освен, че ще ограничат правата на потребителите, изразяваме опасения, че така предложените промени ще влязат в противоречие с европейски директиви и международни нормативни актове, по които Р България е страна, съответно е приела да съобразява и изпълнява.

Опасяваме се също така, че в самото предложение за изменение на ГПК са налице вътрешни противоречия, неясноти и редакционни пропуски, които сами по себе си ще бъдат предпоставка за затруднения и дори невъзможност за прилагане на предложените норми.

I. Причините, поради които предложените изменения ще ограничат правата на потребителите и ще влязат в противоречие с европейски директиви и международни нормативни актове, по които Р България е страна, са следните:

I. 1. Измененията, описани в §1, §3, §4, §5, §6, т. 1 и т. 5 изключват разглеждането от арбитраж на спорове, страна по които е потребител.

Съгласно действащата към момента редакция на ЗЗП /чл. 1, ал. 2/целта на този закон е да осигури защита на редица, изчерпателно изброени основни права на потребителите, между които и право на достъп до съдебни и извънсъдебни процедури за разрешаване на потребителски спорове.

В чл. 3, ал. 1 и ал. 2 на ЗЗП изрично е предвидено, че правата, предоставени на потребителите по този закон, не могат да бъдат ограничавани.

Всяка уговорка, с която предварително се изключват или ограничават правата им, е недействителна.

Отказът от права, предоставени на потребителите по този закон, е недействителен.

В случая с изключването на възможността потребители да сключват арбитражни споразумения, респективно с приемането на така сключени споразумения за нищожни, се ограничава именно правото им на достъп до извънсъдебни процедури за разрешаване на потребителски спорове.

Следва да се има предвид, че цитираните тестове на ЗЗП са синхронизирани, с оглед ангажиментите ни на страна – членка в ЕС, с редица европейски директиви, между които и ДИРЕКТИВА 93/13/ЕИО НА СЪВЕТА от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Изрично в Приложение към чл. 3, § 3 на Директивата, е посочено, че една от клаузите, която се смята за неравноправна е тази, с която се изключва или накърняване правото на потребителя да предяви иск или да използва други правни средства по-специално като изисква от потребителя да отнесе спора изключително на арбитраж, който не е съобразен с правните разпоредби, като неоснователно ограничи възможността му за предоставяне на наличните доказателства или да му наложи тежестта на доказване, която, според приложимото право, лежи върху друга страна по договора.

Изцяло в синхрон с горния текст, в законодателството ни е въведена нормата на чл. 143, т. 16 от ЗЗП, съгласно която неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, като изключва или възпрепятства правото на предявяване на иск или използването на други средства от страна на потребителя за решаването на спора, включително задължава потребителя да се обръща изключително към определен арбитражен съд, който не е предвиден по закон; ограничава необосновано средствата за доказване, с които потребителят разполага, или му налага тежестта на доказване, която съгласно приложимото право би трябвало да бъде за сметка на другата страна по договора.

В законодателството ни е прието и, че неравноправните клаузи са нищожни /чл. 146, ал. от ЗЗП/.

Следва да се има предвид и предвиждането на ДИРЕКТИВА 2000/31/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия), съгласно което /чл. 17/ държавите-членки гарантират, че в случаи на разногласие между доставчика на услуги на информационното общество и получателя на услугата, тяхното законодателство не възпрепятства използването на механизми за извънсъдебно уреждане на спорове, предвидени в националното право, включително чрез подходящи електронни средства.

Прието е и, че държавите-членки следва да насърчават органите за извънсъдебно уреждане на спорове, и по-специално във връзка с потребителите, да действат по начин, който да осигурява съответни процедурни гаранции за засегнатите страни.

Всичко гореизложено ясно показва предписанията на европейските ни партньори – извънсъдебното разрешаване на потребителски спорове следва да се насърчава, а не да се заклеиява.

Нито една европейска директива или регламент не предвиждат изключването на арбитража като средство за разрешаване на потребителски спорове.

Единственото изискване е арбитражът да е уреден съгласно законодателството на съответната страна – членка, както и процедурните арбитражни правила да неограничават необосновано средствата за доказване, с които потребителят разполага, или да му налагат тежестта на доказване, която съгласно приложимото право би трябвало да бъде за сметка на другата страна по договора.

В страната ни арбитражът е уреден със ЗМТА.

Законодателството ни предвижда функционирането на арбитраж под две форми – институционален и арбитраж „ad hoc“.

Тази законова постановка е синхронизирана, както с наложилата се след многогодишен опит практика, така и с предвиждането на ЕВРОПЕЙСКА КОНВЕНЦИЯ за външнотърговски арбитраж, ратифицирана с Указ № 114 на Президиума на Народното събрание от 14.03.1964 г., в сила от 11.08.1964 г., в която

изрично е прието, че "арбитраж" означава разглеждане и решаване на споровете както от арбитри, назначавани за всеки отделен случай (arbitragead hoc), така и от постоянни арбитражни институции.

Заедно с това ЗМТА, с действащото му към момента съдържание, урежда и арбитражната процедура.

Същият следва принципите и повечето от разрешенията на Закона – Модел на Унситрал за международния търговски арбитраж.

С неговото възприемане България даде своя принос за международното хармонизиране и уеднаквяване на законодателната уредба на международния търговски арбитраж.

Законът – Модел на Унситрал е възприет в почти всички държави от ЕС.

Следователно към момента България разполага с едно от най – съвременните законодателства за арбитражно производство и не би следвало с лекота то да се отрича.

Въпреки това, с оглед защита интереса на по – слабата страна в имуществени спорове – потребителя, би могло арбитражната процедура да бъде променена с въвеждането на императивни правила относно уведомяването на страните за производството, както и по отношение на реда и начина на доказване.

Това обаче, по никакъв начин не обосновава пълното отричане и предвиждането на недействителност на арбитражната клауза по спорове, по които една от страните е потребител.

Подобен извод не може да се извлече и от текста на Европейската конвенция за външнотърговски арбитраж, според която в чл. 1, т. 1, б. А е предвидено сключването на арбитражни споразумения между юридически лица и физически лица /каквито по правило са потребителите/.

В заключение можем да отбележим, че допускането на въведението с този законопроект изменения от една страна ще доведе до ограничаване правата на потребителите, лишавайки ги от възможност за извънсъдебно решаване на споровете им, а от друга - до явно противоречие между вътрешното ни законодателство, изключващо напълно арбитражът като средство за решаване на потребителски спорове, и европейското, предвиждащо въвеждането в страните – членки на извънсъдебни средства за разрешаване на тези спорове, какъвто именно е арбитражът.

Предвид горните съображения считаме, че предложените изменения, описани в §1, §3, §4, §5, §6, т. 1 и т. 5, следва изцяло да отпаднат.

1. 2. Предложението за изменения в § 2 на законопроекта е необяснимо с оглед мотивите на вносителите на законопроекта.

Същото е и правно необосновано.

В ЗМТА, в действащата му редакция, чл. 42 / в който не се предвиждат изменения / изрично е посочено, че арбитражният съд постановява определение, когато го прекратява производството при оттегляне на иска, по взаимно съгласие на страните или когато е налице друга пречка за разглеждане на делото по същество.

Прекратяването на производството само по себе си не се ползва с изпълнителна сила, тъй като същото не съдържа и не би могло да съдържа осъдителен диспозитив.

Прекратяването на производството няма и конститутивно действие, тъй като с него не се уважават конститутивни искове.

След като не се ползва с изпълнителна сила и конститутивно действие, определението, с което се прекратява арбитражно производство не би могло да представлява изпълнително основание по смисъла на чл. 404 от ГПК.

Предвид гореизложеното, изцяло следва да отпаднат и предложените изменения в § 2 на законопроекта.

I. 3. Поставените с изменението в § 6, т. 2 от законопроекта изисквания на практика са неприложими за арбитраж „ad hoc”.

Искането изменение не държи сметка за характера и същността на арбитража.

Арбитражът е договорно правораздаване, поставено в зависимост изцяло на страните по него.

Въпрос на тяхна лична преценка е изборът на арбитър, който да разгледа и разреши спора им, без оглед нравствените и професионални негови качества.

С оглед на изложените мотиви, следва да отпаднат изцяло и предложените изменения, описани в § 6, т. 2 от законопроекта.

I. 4. Измененията, описани в § 6, т. 5 и 6 от законопроекта противоречат на основните правни принципи залегнали в ГПК.

Основен правен принцип залегнат в процесуалното ни законодателство още при действието на отменения ГПК е, че влязлото в сила арбитражно решение се ползва с изпълнителна сила по смисъла на чл. 404, т. 1, предл. последно от ГПК, и представлява самостоятелно изпълнително основание, равностойно на влязло в сила съдебно решение.

Именно по тази причина при издаването на изпълнителен лист въз основа на арбитражно решение съдът извършва проверка САМО за обстоятелствата по чл. 406, ал. 1 от ГПК, а именно: дали изпълнителното основание е редовно от външна страна; удостоверява ли то подлежащо на принудително изпълнение вземане и кои са страните по това вземане.

И съдебната практика /Определение № 1388 от 11. 06. 2012 г. на Апелативен съд София, по ч.гр.д. № 1695/2012г., Определение № 1337 от 12. 06. 2013 г. на Апелативен съд София по ч.гр.д. № 1487/2013г./ е категорична, че дейността на съда в производството по издаването на изпълнителен лист следва да се ограничава само до законоустановената проверка дали представеният, подлежащ на изпълнение акт е редовен от външна страна и дали удостоверява подлежащо на изпълнение вземане срещу длъжника.

Тоест проверката в това производство /по издаване на изпълнителен лист/ следва да произтича единствено изпълнителното основание – влязлото в сила арбитражно решение.

Последното означава, че съдът се ограничава при проверката си само в рамките на данни, извлечени от изпълнителното основание – влязлото в сила арбитражно решение, поради формалната доказателствена сила, с която то удостоверява изпълняемостта на правото.

Той не може да използва други данни, стоящи извън изпълнителното основание. /Вж „Българско гражданско процесуално право“ на проф. д-р Живко Сталев, 6- то преработено и допълнено издание, § 151, стр. 694, абзац 2/

Липсата на основание за проверка компетентността на арбитража в производството по чл. 404, ал. 1 от ГПК влиза в противоречие и с други императивни текстове на ЗМТА.

В чл. 19 от ЗМТА изрично е прието, че не друг, а именно арбитражният съд се произнася за своята компетентност, дори и когато тя се оспорва поради несъществуване или недействителност.

Логично, а и правно обосновано е, произнасянето по компетентността на арбитража да прави въз основа на доводите и възраженията на страните, след преценка на всички събрани в производството доказателства.

Изведено до край искането за изменение на ГПК означава да се приеме, че в производството по издаване на изпълнителен лист въз основа на арбитражно решение, съдът би следвало да събере и обсъди всички събрани и обсъдени в хода на арбитражното производство доказателства и в противоречие с нормата на чл. 19 от ЗМТА да формира собствени изводи за компетентността на арбитража.

Тоест в производството по издаване на изпълнителен лист съдът следва отново да разгледа и реши делото по същество на спора.

Исискването за представяне на други документи – арбитражно споразумение или документ, удостоверяващ наличието на хипотеза на чл. 7, ал. 3 от ЗМТА, ще предполага и извършване на проверка от страна на СГС за съществуването на спорното материално право и неговата извънсъдебна процесуална защита, включително на редовността на арбитража.

Подобна промяна не само ще усложни иначе по дефиниция бърза процедура, но и ще доведе до преплитане на компетентности.

Според действащото ни законодателство всякаква проверка относно съществуването на спорното материално право и неговата извънсъдебна процесуална защита, включително на редовността на арбитража, се извършва само и единствено от Върховния касационен съд на Република България в рамките на законоустановената процедура по чл. 47 и чл. 48 от ЗМТА.

При условие, че бъде допуснато исканото изменение, Софийски градски съд също ще е компетентен да проверява наличието на арбитражна клауза и в този смисъл компетентността на арбитражния съд да разреши предявения пред него спор, която възможност бе отречена напълно на 02.11.1993 г. с реформата и съответно изменението на чл. 51 от ЗМТА.

При допускане на исканата промяна правната уредба на арбитража ще се върне с повече от 20 години назад във времето.

Отделно от това, реално ще възникне ситуация, при която един и същ по съществото си правен спор ще бъде разрешаван от два различни по компетентност съдебни органа в рамките на две различни съдебни процедури.

Подобно разрешение не кореспондира с каквато и да било правна логика и ще доведе до противоречиви съдебни актове, съответно до неяснота при приложението им.

Последното не само, че няма да помогне на спорещите страни, а ще формира нови спорове между тях, които ще им струват средства и време.

С оглед гореизложеното, следва да отпаднат изцяло и предложените изменения, описани в § 6, т. 5 и 6 от законопроекта.

I. 5. Предлаганите в § 6, т. 7 от законопроекта изменения не държат сметка за арбитража „ad hoc”.

Пълното игнориране на арбитража „ad hoc” влиза в противоречие със задължението на Р България да урежда такъв арбитраж съгласно Европейската конвенция за външнотърговския арбитраж.

Предвид горното, следва да отпаднат изцяло и предложените изменения, описани в § 6, т. 7 от законопроекта.

I. 6. Принципно не възразяваме по исканите изменения, описани в § 6, т. 3 и т. 4 от законопроекта.

Бихме искали само да обърнем внимание, че въведените с това изменение изисквания превишават дори изискванията към деловодната система на държавния съд.

Все още не е приложима в държавния съд система, позволяваща личен достъп на страна по делото до материалите по него в интернет пространството.

Към днешна дата районните съдилища са задължени да пазят по – голямата част от делата си само 5 години.

Предлаганите в този параграф изменения отново не държат сметка за арбитража „adhok”.

II. В предложените изменения на ГПК се съдържат и множество вътрешни противоречия.

II.1. Предложените изменения и допълнения на ГПК редакцията на чл. 19 е неясна, съдържа противоречие между ал.1 и ал. 2 на посочената разпоредба.

В случай, че бъдат приети предложените изменения и допълнения на ГПК редакцията на чл. 19 ще изглежда по следния начин:

Арбитражно споразумение

Чл. 19. (1) Страните по имуществен спор могат да уговорят той да бъде решен от арбитражен съд, освен ако спорът има за предмет вещи права или владение върху

недвижим имот, издръжка или права по трудово правоотношение или е спор, по който една от страните е потребител.

(2) Извън случаите по ал. 1 спорът може да бъде възложен за решаване от арбитражен съд, когато едната страна е потребител и решаването от този съд е изрично договорено между страните след възникването на спора.

(3) Арбитражът може да има седалище в чужбина, ако една от страните има обичайно местопребиваване, седалище според устройствения си акт или местонахождение на действителното си управление в чужбина.

По този начин се получава пълно противоречие между ал. 1 и ал. 2 на горната разпоредба.

Първият текст напълно отрича възможността спор, по който една от страните е потребител, да бъде решен от арбитраж.

Вторият текст създава изключение – когато една от страните по спора и решаването от този съд е изрично договорено след възникване на спора.

Изключението на практика игнорира правилото на ал. 1 и напълно го обезсмисля.

Освен това, ако се приложи изключението, всеки имуществен спор, включително и този, който има за предмет вещни права или владение върху недвижими имоти, след като едната страна по него има качеството потребител, може да бъде възложен за решаване от арбитраж при изрична уговорка за това след възникването на спора.

По този начин напълно необосновано се разширява приложното поле на арбитража, включително и с разрешаването на имуществени спорове с предмет вещни права или владение върху недвижими имот, за които в правната теория няма съмнения, че следва да се разглеждат единствено от държавното правосъдие.

Самият текст на ал. 2 е неясен и непрецизен.

Не е ясно какво се има предвид под израза „решаването от този съд“.

Вносителите не са взели предвид и обстоятелството, че Арбитражът не винаги приключва производството с решение.

Налице са хипотези, при които спорът не се решава, а е производството се прекратява.

Не е ясен и термина „потребител“ - дали се има предвид дефиницията дадена в ЗЗП или пък тази дадена в други нормативни актове.

Още по – неясно е изискването уговорката за арбитраж да е постигната „след възникването на спора“.

В практиката и в теорията не съществува ред или критерии за определяне начална дата на спор.

Неясно е и кой ще определя тази начална дата.

II.2. Предложеното изменение в чл. 404, ал. 1 от ГПК не кореспондира с изменения текст на чл. 51, ал. 1 от ЗМТА.

II.3. По реда на ГПК не започват и не завършват каквито и да било арбитражни производства, за да се налага включването в преходните и заключителните му разпоредби на указание относно висящи арбитражни производства.

II.4. Текста на новата ал. 4 към чл. 3 от ЗЗП е в явно противоречие с текстовете на чл. 1, ал. 1, т. 5, чл. 3, ал. 1 и 2 и чл. 143, т. 16 от ЗПП.

Последните изрично предвиждат право за потребителя на достъп до извънсъдебни средства за разрешава спорове, каквито са медиацията и арбитраж, стига да отговарят на изискванията на закона, а новата алинея игнорира напълно всяка от тези форми за разрешаване на спор.

Не следва да се подминава факта, че Р България, като страна – членка на ЕС, е задължена с редица директиви да осигури и развива медиацията, който метод на практика предложеният законопроект изключва.

II.5. Предложената нова редакция на чл. 7, ал. 3 от ЗМТА добива изключително сложен изказ и объркващо изложение, което ще доведе по всяка вероятност до неприложимост на този текст.

II.6. Неясна е и новата ал. 3 на чл. 11 от ЗМТА.

В нея не е уточнена степента на изискуемото иначе висше образование, както и сферата на придобития от арбитъра професионален опит.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Предложения законопроект в никакъв случай не дава повече защита на потребителя, както широко прокламира предложителят – г-жа Мая Манолова.

Напротив, без човек да притежава юридическо образование е видно, че с предложенията за изменение на ГПК се ограничават и затруднява защитата на техните правата.

Изложените в настоящото Становище аргументи ни дават пълното основание да считаме, че предложения законопроект има за основна своя цел - да влоши, усложни и изостри обществените отношения което ще рефлектира негативно и върху доверието на гражданите към правителството и държавните и съдебни институции като цяло.

С УВАЖЕНИЕ,

Република България/

Мария Янева – Председател на Асоциация на арбитражните съдилища в

Борис Димитров
Председател на Асоциация на арбитражните съдилища в
Република България

ДО: ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ – Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ

ДО: ЧЛЕНОВЕТЕ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

СТАНОВИЩЕ

ОТ: „Адвокатско дружество Нинов и Александрова“ с ЕИК по БУЛСТАТ 176342790, вписано в регистъра на адвокатските дружества в СГС по ф.д. № 441/2012, със седалище и адрес на управление: гр. София, 1000, ул. „Цар Самуил“ № 30, ет. 2, представлявано от управителя адвокат Янко Иванов Нинов с ЕГН 7707086909

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на ГПК с вх. № 654 – 01 – 84 от 07.07.2016 г., внесен от група народни представители

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,

Във връзка с внесения от група народни представители Законопроект за изменение и допълнение на ГПК с вх. № 654 – 01 – 84 от 07.07.2016г., представяме конкретното си становище, изразявайки нашето пълно несъгласие с представения проект.

Първоначалната идея на проекта – да защити българския потребител и да създаде по-големи гаранции в отношенията между търговци и потребители относно спорове между тях, е неосъществима с предложените изменения. Съображенията ни за това са следните:

1. На първо място с изключването на възможността арбитражните съдилища да разглеждат потребителски спорове, представеният проект противоречи на редица европейски директиви и международни нормативни актове, по които Република България е страна, и с които се защитават правата на потребителите.

В европейските актове, между които и ДИРЕКТИВА 93/13/ЕИО НА СЪВЕТА от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори е изрично посочено, че клаузи, с които се изключва или накърнява правото на потребителя да предяви иск или да използва други правни средства, са недействителни (в чл. 3, § 3). С тази разпоредба се

утвърждава и защитава правото на всеки потребител на достъп до съдебни и извънсъдебни процедура за разрешаване на потребителски спорове.

В цялото европейско законодателство не се предвижда ограничаване на арбитража като възможност за разрешаване на спорове между потребители, дори напротив, насърчава се извънсъдебното им уреждане.

В съответствие с европейското и международното законодателство са и българските закони, уреждащи арбитража - Закон за защита на потребителите и Закон за международния търговски арбитраж.

Измененията, предложени в проекта, ще доведат до ограничаване правата на българските потребители, които те като граждани на Европейския съюз, и съгласно българското законодателство имат – а именно възможността сами да изберат извънсъдебно решаване на спорове с търговци.

2. На следващо място предложените изменения противоречат и на основани принципи на българското гражданско процесуално право.

В § 6, т. 5 и 6 от законопроекта е предложено на Софийски градски съд да бъде предоставена компетентността служебно да констатира нищожността на арбитражни решения.

В действащото ни законодателство единствено ВКС може да обявява арбитражни решения за нищожни, като само пред ВКС може да се прави проверка относно редовността на арбитража.

В действащия ГПК арбитражните решения се ползват с изпълнителна сила и са самостоятелно изпълнително основание, като на СГС е предоставена компетентността единствено да прави проверка дали арбитражното решение представлява редовен от външна страна акт и дали удостоверява подлежащо на изпълнение вземане т.е. дали е налице влязло в сила арбитражно решение. Това е застъпено както в българската теория, така и в съдебната практика.

Ако се приеме искането за изменения в тази му част, ще се стигне до ситуация, в която и двете инстанции СГС и ВКС ще се произнасят по един и същ правен спор – наличието на арбитражна клауза - в две отделни производства. Това от своя страна би довело до допълнителни спорове, с което вместо да се гарантират интересите на потребителите, ще се вложи тяхното положение.

Следователно промените, предвидени в § 6, т. 5 и 6 от законопроекта следва да не бъдат приети.

3. Предложените промени противоречат и с отделни разпоредби на ЗМТА.

В § 2 на проекта е направено предложение към основанията за издаване на изпълнителен лист по чл. 404 от ГПК да бъде прибавено и влезлите в сила определения по арбитражни дела. Но според ЗМТА с определенията в арбитражното производство се прекратяват делата при определени предпоставки. Тези определения нямат нито осъдителен диспозитив, нито конститутивно действие и не могат да имат изпълнителна сила.

4. Направените предложения за промени не са съобразени с установения, както в националното, така и в европейското арбитражно право, арбитраж „ad hoc“.

Въведеното в § 6, т.2 изменение противоречи с характера на арбитража и стеснява и ограничава избора на страните кой арбитър да разреши спора.

Несъобразена е и т.7 от § 6 – вписването в регистър към Министерството на правосъдието е невъзможно при арбитража „ad hoc“.

Това важи и за предложението да се изгради единна система, която позволява личен достъп на всяка страна до материалите по делото в интернет пространството.

5. Отделно от горното много от предложенията остават неясни и противоречиви.

Най – противоречива е предложената промяната в чл. 19 от ГПК, тъй като в ал. 1 напълно изключва спор, по който една от страните е потребител, да бъде разгледан от арбитраж, докато ал.2 въвежда неясно и объркващо изключение, като предоставя все пак възможност арбитража да разгледа потребителския спор, ако страните са се уговорили изрично затова след възникване на спора. Не е пояснено кой е началният момент, от който възниква спора и от който следва да се определи дали има арбитражна клауза.

Въвеждайки неясни понятия, ал. 2 прави наличието на ал.1 от чл.19 напълно ненужна.

Ненужно е и изменението на Преходните и заключителни разпоредби на ГПК, тъй като арбитражните производства не започват по реда на този закон.

Предвидените промени в ал.4 на чл.3 от ЗЗП от своя страна противоречат на останалите разпоредби на ЗПП, както и на европейското законодателство, ограничавайки възможността на потребителите за уредят извънсъдебно споровете си с търговци.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

От всичко казано следва, че предложеният законопроект в този му вид не е в състояние да защити и гарантира правата и интересите на потребителите. Напротив, измененията ще ограничат редица законово установени права на потребителите.

Направените промени ще доведат единствено до противоречия в съдебните производства, преплитане на компетентности, както и нарушаване на европейски регламенти и директиви, по които Република България е поела задължения.

С УВАЖЕНИЕ:

 Д-р Иван Нинков

ДО

Председателя на Комисията по правни въпроси при 43 – тото Народно събрание – г-н Данаил Кирилов

ДО

Членовете на комисията по правни въпроси при 43 – тото народно събрание

СТАНОВИЩЕ

ОТ: Адвокатско дружество „Анадолиева, Илиева и Николова“, с адрес: 1421 гр.София, бул. Черни връх 7

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на ГПК с вх. № 654 – 01 – 84 от 07.07.2016 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ 43 – ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,

Моля да приемете нашето становище във връзка с внесения от група народни представители Законопроект за изменение и допълнение на ГПК с вх. № 654 – 01 – 84 от 07.07.2016 г.

От мотивите към настоящия законопроект става ясно, че с него се цели изключване на потребителските спорове от обхвата на арбитража, освен при наличието на определени предпоставки. Идеята е да бъдат защитени потребителите при спорове с търговци.

Ние приветстваме идеята да бъдат гарантирани правата на българския потребител, но намираме сегашното предложение за изменение за крайно неподходящо, като целените от него последици, не могат да бъдат постигнати с тези средства и промени.

- *На първо място в самото предложение са налице вътрешни противоречия, като много от разпоредбите остават неясни, което ще доведе до невъзможност да бъдат приложени на практика и до невъзможност да бъде осъществена желаната защита на потребителите.*

Поисканата от народните представители промяна на чл. 404 от ГПК, според която като основание за издаване за изпълнителен лист следва да бъдат включени и влезлите в сила определения на арбитражните съдилища, противоречи с другата желана от тях промяна, а именно на чл.51 от ЗМТА,

съгласно който молба за изпълнителен лист се издава единствено въз основа на арбитражно решение.

Налице е съществен пропуск в предложените промени, тъй като в ЗМТА никъде не се предвижда определенията на арбитражните съдилища да имат изпълнителна сила.

Това е и правилното решение, тъй като съгласно закона, с тези определения не се осъжда някоя от страните, а същите водят единствено до прекратяване на делото при оттегляне на иска или други предпоставки. Следователно тези определения нямат изпълнителна сила.

Промените в чл.404 ГПК си противоречат и с мотивите на самия законопроект, тъй като по никакъв начин не защитават потребителите, а дори увеличават възможностите за снабдяване с изпълнителен лист въз основа на арбитражно дело.

Противоречията в законопроекта са налице и в други желани промени. Предложено е допълване на чл.19 от ГПК, като е въведена възможността имуществени спорове със страна потребител, които имат за предмет вещни права или владение върху недвижим имот, да бъдат разгледани от арбитраж, ако това е изрично уговорено след възникване на спора.

С тази промяна не само, че не се ограничава приложното поле на арбитража, каквато е целта на законопроекта, но дори напротив – предоставя му се правото да разглежда имуществени спорове с предмет вещни права или владение върху недвижим имот, което е недопустимо според българското законодателство към днешна дата.

- *Освен вътрешни противоречия законопроектът противоречи и с вътрешното право на страната – а именно с отделни разпоредби от ГПК и ЗМТА.*

Според ЗМТА, с определенията в арбитражното производство се прекратяват делата при определени предпоставки. Тези определения нямат нито осъдителен диспозитив, нито конститутивно действие и не могат да имат изпълнителна сила. Но въпреки това, в § 2 на проекта е направено предложение към основанията за издаване на изпълнителен лист по чл. 404 от ГПК да бъдат прибавени и влезлите в сила определения по арбитражни дела. Това ще доведе до противоречие в разпоредбите на двата нормативни акта.

На следващо място законопроектът създава заплаха от преплитане на компетентности на двете съдилища – СГС и ВКС. В досегашното законодателство единствено ВКС има правомощието да проверява на определени основания дали арбитражното решение не подлежи на отмяна. Само ВКС може да обявява за нищожни решенията на арбитражния съд.

В предложените изменения е въведена нова практика, а именно СГС в производството по издаване на ИЛ въз основа на арбитражно решение да проверява и за наличието на арбитражна клауза и да има правомощието да

обявява за нищожни определени решение. С такова право в момента СГС не разполага, а единствено с възможността да провери дали има годен за изпълнение титул.

Въвеждането на новата промяна може да доведе до обявяване на нищожност, както в производството по издаване на изпълнителен лист, така и съществено в производство пред ВКС, т.е. един и същ спор да се разглежда от два отделни органа по едно и също време.

- *Освен горните противоречия с българското законодателство, законопроектът води до други сериозни последици за Р България – а именно нарушаване на множество международни актове и европейски конвенции, по които България е страна и е поела задължения.*

Разглеждането на потребителски спорове от арбитражни съдилища е дълготрайна практика в ЕС. Всички разпоредби са насочени към гарантиране правата на потребителите, като по никакъв начин не се ограничава право им на достъп до съдебни и извънсъдебни способи за разрешаване на потребителски спорове.

Редица европейски актове въвеждат тази свобода на потребители. Сред тях е и **Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 , Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, Европейска конвенция за външотърговски арбитраж, ратифицирана с Указ № 114 на Президиума на Народното събрание от 14.03.1964 г., в сила от 11.08.1964 г., Закона – Модел на Унситрал за международния търговски арбитраж.**

В съответствие с тези европейски актове са въведени разпоредби в Закон за защита на потребителя и Закон за международния търговски арбитраж, които следват практиката на европейското законодателство.

Това синхронизиране произтича от задължението на Р България като страна членка на ЕС да привежда българското законодателство в съответствие с европейското.

Никъде в европейската практика не е ограничена възможността потребителските спорове да се разглеждат от арбитражни съдилища. Като изискване е въведено единствено задължението арбитража да е уреден съгласно законодателството на държавата-членка.

Извънсъдебното решаване на спорове, включително със страна потребител, е желано и насърчавано от ЕС.

Изключването на арбитражното производство по потребителски спорове не ограничава единствено правата на потребителите, но и тези на търговците. Въпреки че се явяват по-силната страна в тези правоотношения, на тях също е гарантирано правото да избират съдебен или извънсъдебен способ за разрешаване на спорове по които са страна.

Освен това направените предложения за промени не са съобразени с установения, както в националното, така и в европейското арбитражно право, арбитраж „ad hoc”, тъй като много от тях не са приложими за този вид арбитраж.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

От горното следва, че въпреки желанието на народните представители да подобрят положението на потребителите, като гарантират правата им, единственото, до което ще доведат тези промени, е да се ограничат редица предоставени им от закона и от европейското законодателство възможности.

Не трябва да се пропуска и фактът, че Р България е страна членка на ЕС и като такава е поела редица задължения. Директивите, които засягат потребителските спорове, са въведени по един или друг начин в българското законодателство. Промяната на тези разпоредби ще доведе до нарушение на задължения на българската държава, поети по силата на членството в ЕС.

С УВАЖЕНИЕ: